

доровительной физической культуры” /Ирина Александровна Герасимова. – Воляжский, 2000. – 131 с.

2. Горашук В.П. Формирование культуры здоровья школьников (теория и практика) / В.П. Горашук. – Луганск: Альма-матер, 2003. – 376 с.

3. Глебова Е.И. Здоровьесбережение как средство повышения эффективности обучения студентов вуза: дис. канд. пед. наук: 13.00.01. – Екатеринбург, 2005. – 182 с.

4. Дехтяр В.Д. Фізичне виховання студентів вищих навчальних закладів / В.Д. Дехтяр, Л.П. Сущенко. – К.: Видавництво ПП “ЕКМО”, 2005. – 214 с.

5. Драгнев Ю.В. Компоненти формування культури здоров’я студентів в умовах комп’ютеризації навчання / Ю.В. Драгнев //Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: [наукова монографія / За редакцією проф. Єрмакова С.С.] / Ю.В. Драгнев. – Харків: ХДАДМ (XXIII), 2007. – №1. – С. 28-30.

6. Кириленко С.В. Соціально-педагогічні умови формування культури здоров’я старшокласників: автореф. дис... на здобуття наук. ступеня кандидата пед. наук: спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / С.В. Кириленко. – К.: 2004. – 21 с.

7. Лебедченко С.Ю. Формирование культуры здоровья будущего учителя в процессе профессиональной подготовки: дис... на соискание учён. степени канд. пед. наук: 13.00.08. “Теория и методика профессионального образования” / С.Ю. Лебедченко. – Волгоград, 2000. – 270 с.

8. Литвинова З.Н. Формирование ценностного отношения личности к культуре здоровья в образовательном процессе вуза: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 “Общая педагогика, история педагогики и образования” / З.Н. Литвинова. – Ставрополь, 2004. – 192 с.

9. Лубышева Л.И. Инновационная технология формирования культуры здоровья старшеклассниц в системе физического воспитания / Л.И. Лубышева // Физическая культура. – 2007. – №5. – С. 5-12.

10. Рибковський А.Г. Системна організація рухової активності людини / А.Г. Рибковський, С.М. Канішевський. – Донецьк : ДонНУ, 2003. – 436 с.

11. Соколенко Л. Педагогічні умови формування культури здорового способу життя студентської молоді / Л. Соколенко // Рідна школа. – 2006. – №7. – С. 29-31.

12. Тимушкин А.В. Физическая культура и здоровье: [учебное пособие] / А.В. Тимушкин, Н.Н. Чесноков, С.С. Чернов. – М. : СпортАкадемПресс, 2003. – 139 с.

РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТУ З ФОРМУВАННЯ ДИДАКТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ В АСПІРАНТУРІ

УДК 378.937

Авраменко Б.В.

У статті висвітлено результати експерименту з вдосконалення дидактичної підготовки майбутніх науково-педагогічних кадрів в аспірантурі. Особлива увага приділяється аналізу емпіричних фактів, здобутих упродовж тривалої дослідно-експерименталь-

ної роботи з організації дидактичної підготовки аспірантів на за-
садах принципу варіативності створення й поєднання необхідних
для формування дидактичної культури умов.

Ключові слова: дидактична підготовка аспірантів, формуван-
ня дидактичної культури майбутніх науково-педагогічних кадрів.

Б. В. Авраменко

В статье отражены результаты эксперимента по совершенствованию дидактической подготовки будущих научно - педагогических кадров в аспирантуре. Особое внимание уделяется анализу эмпирических фактов, добытых на протяжении длительной опытно-экспериментальной работы по организации дидактической подготовки аспирантов по принципу вариативности создания и сочетания необходимых для формирования дидактической культуры условий.

Ключевые слова: дидактичная подготовка аспирантов, фор-
мирование дидактической культуры будущих научно - педагогических кадров.

B. V. Avramenko

The article presents the results of an experiment to improve didactic training of future academic and teaching staff in graduate school. Special attention is paid to the analysis of empirical evidence obtained during a long experimental work in the didactic training organization of postgraduate students by principle of creation and combination conditions needed to built didactic culture.

Keywords: didactic training of post-graduate students, formation of
didactic culture of future academic and teaching staff.

Постановка проблеми. Феномен дидактичної культури достатньо рідко ставав предметом спеціального вивчення, який привернув увагу учених тільки в кінці 90-х рр. ХХ ст. у зв'язку з динамікою розвитку Болонського процесу та реформуванням та демократизацією національних систем освіти, зокрема, з гуманізацією місії педагогічних кадрів нових типів навчальних закладів та необхідністю конкретизації рис їхнього відповідного професійного іміджу. Необхідність формування дидактичної культури фахівців сфери вищої освіти зумовлена потребою подальшої модернізації вищих навчальних закладах на принципах євроінтеграції.

Аналіз основних досліджень і публікацій, ступінь наукового опрацювання проблеми. Теоретико-методологічним підґрунтям розробки проблеми формування дидактичної культури аспірантів як майбутніх науково-педагогічних кадрів вищих навчальних закладів є праці науковців, в яких визначено сутність професійної (Н. Крилова, Т. Саломатова, О. Смирнова О. Цокур) та професійно-педагогічної (А. Барабанщиков, О. Бондаревська, М. Букач, О. Гармаш, В. Гриньова, В. Зелюк, Т. Іванова, І. Ісаєв, С. Муцинов, О. Рудницька) культури; висвітлено специфіку формування дидактичних умінь (О. Абдуліна, В. Подзолков, В. Паламарчук, Л. Спірін, Т. Шайденкова, А. Щербаков),

дидактичних здібностей (Є.Балбасова, Ф.Гоноболін, Н.Левітов, В.Крутецький та ін.), дидактичної компетентності (Н. Бахмат, М. Боброва, С. Горичева, М. Ендзінь, С. Кузьмін, Ю. Махова, В. Серіков, Л. Тархан, М. Тиріна, Є. Храмова, Т. Штикова), дидактичної культури (В. Балашов, В. Гриньов, О. Ігумнов, Н. Фатянова, Н. Попова, О. Синчишина, В. Усов, О. Цокур) педагогічних кадрів.

Натомість, при важливості означених вище досліджень, ступінь теоретико-експериментальної розробки проблеми формування дидактичної культури педагогічних кадрів є недостатньою. Враховуючи актуальність означеної проблеми, *метою* поданої статті є узагальнення результатів емпіричного дослідження процесу формування дидактичної культури майбутніх науково-педагогічних кадрів під час їхнього навчання в аспірантурі.

Виклад основного матеріалу. Педагогічний експеримент з формування дидактичної культури майбутніх науково-педагогічних кадрів вищих навчальних закладів проводився на базі функціонування аспірантури ОНУ імені І. І. Мечникова за варіативною схемою, апробованою в достатній кількості досліджень [3], які засвідчили її доцільність. При цьому, впродовж організації педагогічного експерименту (див. табл. 1), до експериментального навчання аспірантів різних наукових спеціальностей було залучено одну контрольну та чотири експериментальних груп у загальній кількості 228 осіб, зарахованих в аспірантуру за результатами конкурсного відбору впродовж 2007-2012 н.р.

Формування контингентів чотирьох експериментальних і контрольної груп відбувалося методом випадкового добору [2] задля забезпечення достовірності результатів варіативного педагогічного експерименту з формування дидактичної культури майбутніх науково-педагогічних кадрів в аспірантурі, результати якого відображено нижче. Враховуючи специфіку педагогічного експерименту, досить прискіпливому спостереженню підлягали не тільки моменти, зумовлені створенням різних варіантів поєднання необхідних для цього дидактичних умов. Для отримання достовірних результатів, відповідно до вимог, що ставляться до проведення науково-педагогічних досліджень [1], було проведено три діагностичні зрізи, а саме:

– початковий зріз, який був спрямований на те, щоб, з одного боку, зафіксувати попередній стан аспірантів кожної з чотирьох експериментальних та контрольної груп за найбільш значущими параметрами, здатними впливати на сам процес дидактичної підготовки аспірантів та її прикінцеві результати. З іншого, - виявити попередній стан аспірантів щодо наявності в них ознак сформованої дидактичної культури;

– проміжний зріз, щоб простежити за особливостями становлення та динамікою формування компонентів структури дидактичної культури аспірантів кожної з груп, що були залучені до експерименту;

– контрольний зріз, щоб зафіксувати отримані в кожній групі прикінцеві результати щодо рівнів сформованості в аспірантів дидактичної культури з урахуванням специфіки відповідних поєднань різних дидактичних умов під час їхнього навчання в аспірантурі.

Таблиця 1

Варіативна модель педагогічного експерименту з формування дидактичної культури аспірантів як майбутніх науково-педагогічних кадрів

Варіанти дидактичної підготовки	Термін реалізації
Q	2007-2008 н.р.
КГ (45 ос.)	
Qu1y2	2009-2009 н.р.
ЕГ1 (43 ос.)	
Qu1y3	2009-2010 н.р.
ЕГ2 (47 ос.)	
Qu1y3	2010-2011 н.р.
ЕГ3 (44 ос.)	
Qu1y2y3	2011-2012 н.р.
ЕГ4 (49 ос.)	

Умовні позначки:

- Q – варіант традиційної підготовки аспірантів як майбутніх науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в аспірантурі;
- Qu – варіант дидактичної підготовки аспірантів, заснований на створенні певної педагогічної умови (y1 – першої, y2 – другої, y3 – третьої, y4 – четвертої);
- Qu1y2y3y4 – варіант оптимальної моделі дидактичної підготовки аспірантів, який передбачав створення сукупності чотирьох дидактичних умов;
- EG (1, 2, 3, 4) – експериментальні групи;
- КГ – контрольна група.

Так, за допомогою засобів першого діагностичного зрізу, який проводився кожного року наприкінці жовтня, тобто одразу після вступу рекомендованих осіб до аспірантури, методом анкетування було зафіксовано вихідний стан досліджуваних з контрольної та чотирьох експериментальних груп за параметрами: педагогічного стажу у вищих навчальних закладах (до 5 р., від 6 до 12 р., більше 13 р.); наукової спеціальності (природнича, соціальна, гуманітарна); рівня вищої освіти (магістр, спеціаліст), що вказувало на поінформованість в галузі педагогіки і психології вищої школи; статі (чоловіча, жіноча). Виявилось, що кожна з груп аспірантів була якісно репрезентативною за запропонованими параметрами, які знаходилися в більш-менш однаковому стані. За параметром педагогічного стажу у вищих навчальних закладах, в кожній з груп виявилися особи, які мали його до 5 років (2-4%), від 6 до 12 р. (24-29%), та такі, в яких він був відсутній (67-74%). Це означало, що в аспірантуру зараховуються передусім випускники університету за рекомендацією факультетів, а не особи, які мають педагогічний чи професійний стаж роботи. При цьому, у всіх експериментальних групах останній показник перевищував той, який

був зафіксований у контрольній групі, що був найменшим (67%). Це вказувало на те, що до початку експерименту, за параметром педагогічного стажу контрольна група дещо випереджала кожну з чотирьох експериментальних груп.

За параметром «наукова спеціальність» (природнича, соціальна, гуманітарна) всі групи аспірантів були якісно представлені. Серед них у всіх групах домінувала наукова спеціальність «гуманітарні науки» (37-45%), до якої увійшли аспіранти-філологи, журналісти, педагоги й психологи. Приблизно однаковим був склад аспірантів природничих наук (31-34%), до яких увійшли математики, фізики, хіміки, біологи, географи, та аспірантів соціальних наук (24-29%), до яких входили історики, соціологи, політологи, юристи, економісти, філософи, культурологи. При цьому, контрольна група до початку експерименту знаходилася у більш пріоритетній позиції, ніж експериментальні групи, тому що склад аспірантів природничих спеціальностей, які майже ніколи не цікавляться педагогічними проблемами, в ній був найменшим (31%), а контингент аспірантів-гуманітаріїв, які здебільшого виявляють потребу у набутті педагогічного професіоналізму, - найбільшим (45%).

За параметром рівня вищої освіти, всі групи аспірантів також були подібні, оскільки були представлені випускниками магістратури (51-55%), при навчанні в якій вони залучалися до вивчення курсу «Педагогіка вищої школи» та науково-педагогічної (асистентської) практики, та випускниками спеціалітету (44-49%), стандарт освіти якого не містить цієї навчальної дисципліни та відповідної педагогічної практики. Натомість, контрольна група аспірантів за складом магістрів (55%) випереджала кожну з експериментальних груп (відповідно, 51%, 54%, 52%, 53%), де їх склад був меншим, що засвідчувало про більш потужний її потенціал щодо набуття дидактичної культури.

За параметром статі, всі групи аспірантів були не гомогенними, а містили склад чоловіків (41-47%) та жінок (53-59%), що свідчили про наявність тенденції гендерного балансу. Між тим, контрольна група аспірантів містила менше чоловіків (41%), ніж кожна з чотирьох експериментальних груп (відповідно, 44%, 45%, 43%, 47%), які, як правило, не обирають педагогічну професію, а після закінчення аспірантури зорієнтовані на свій кар'єрний зріст у бізнесових структурах. Це означало, що контрольна група аспірантів мала більш переваги, ніж експериментальні, у набутті дидактичної культури.

Отже, вивчення й узагальнення персональних даних аспірантів переконливо засвідчило, що контингент контрольної групи аспірантів не постувався, а навпаки, випереджав аспірантів кожної з чотирьох експериментальних груп за наявністю тих суб'єктивних чинників, які здатні позитивно впливати на набуття ними дидактичної культури. Це забезпечувало можливість для вияву впливу саме запропонованих дидактичних умов на хід та прикінцеві результати процесу формування дидактичної культури аспірантів як майбутніх науково-педагогічних кадрів.

Натомість, оскільки в кожній з груп аспірантів було зафіксовано контингент осіб (29-33%), які мали педагогічний стаж роботи у вищих навчальних закладах, то методами тестування дидактичних знань та дидактичних умінь, аналізу дидактичних ситуацій та рефлексії власного саморозвитку як викладача вищої школи було виявлено попередній стан аспірантів з наявності у них

ознак сформованої дидактичної культури. Так, аспіранти контрольної та чотирьох експериментальних груп за величиною коефіцієнтів сформованості кожного з компонентів дидактичної культури були приблизно однаковими.

Предметний компонент дидактичної культури в контрольній і чотирьох експериментальних групах виявився дуже слабко - в межах величин коефіцієнтів від 0,11 до 0,14. За провідними критеріями і показниками дидактичні знання аспірантів з теорії дидактичного проектування й дидактичної діяльності, дидактичного спілкування й менеджменту, основ дидактичного дослідження майже не виявилися зовсім. Технологічний компонент дидактичної культури аспірантів всіх груп також було ледве виявлено на рівні величин коефіцієнтів від 0,08 до 0,4. Це свідчило про те, що аспіранти контрольної і чотирьох експериментальних груп не продемонстрували адекватного бачення дидактичної ситуації, володіння конструктивними способами врегулювання дидактичних конфліктів у процесі організації навчання студентів та здатності до дидактичного проектування, дотримання оптимальних засобів і прийомів дидактичного менеджменту, а також досконалості у самопрезентації програм власного дидактичного репертуару.

Аксіологічний компонент дидактичної культури аспірантів контрольної та чотирьох експериментальних груп також не виявився належним чином, відповідно величинам коефіцієнтів від 0,2 до 0,26. Незважаючи на дещо вищі кількісні показники, аспіранти загалом не були зацікавлені проблемою дидактичних цінностей, не виявляли готовності до їх опанування як керівництва до дії, а також прагнення до професійного й морально-етичного самовдосконалення в якості суб'єктів дидактичної діяльності. Тільки дехто зі складу аспірантів виявляв зорієнтованість на прогресивні концептуальні підходи і принципи дидактичного пізнання, спрямованість на гуманістичні цінності та ідеали в організації процесу навчання студентів та дотримання деонтологічних правил та етичних норм поведінки у сфері дидактичного спілкування й комунікації. Пояснювалося це тим, що здебільшого аспіранти наводили приклади антигуманних дій та корупційної поведінки викладачів вищої школи.

Суб'єктний компонент дидактичної культури аспірантів контрольної та чотирьох експериментальних груп посідав останнє місце за кількісними показниками коефіцієнтів сформованості (від 0,05 до 0,08), оскільки зафіксував переважно їхнє не критичне ставлення до себе як суб'єктів дидактичного пізнання, спілкування й діяльності, а також нейтральне ставлення до впровадження дидактичних інновацій та відсутності досвіду впровадження інноваційного підходу до вирішення власних проблем дидактичного менеджменту.

Отже, за результатами першого – попереднього діагностичного зрізу до початку формувального експерименту аспіранти контрольної та чотирьох експериментальних груп за персональними даними та інтенсивністю вияву в них ознак дидактичної культури були відносно рівними.

Суттєво, що на межі проміжного діагностичного зрізу, який здійснювався по завершенні першого семестру теоретичного навчання аспірантів, на відміну від контрольної групи аспірантів, в чотирьох експериментальних групах відбулася помітна позитивна динаміка з формування в них кожного з компонентів дидактичної культури. Так, міра сформованості предметного компонента дидактичної культури була зафіксована величинами коефіцієнтів в межах від

0,4 у другій експериментальній групі до 0,57 — у четвертій експериментальній групі. За провідними показниками означеного компонента дидактичні знання аспірантів виявилися більш-менш повними, системними і гнучкими, що свідчило про набуття у процесі аспірантської підготовки відповідної — дидактичної ерудованості стосовно пізнання, проектування, організації та моніторингу якості процесу навчання студентів у вищих навчальних закладах.

Коефіцієнти сформованості технологічного компонента дидактичної культури аспірантів чотирьох експериментальних груп також зросли відчутно (від 0,37 до 0,54). Аспіранти виявили досить адекватне бачення дидактичної ситуації, володіння провідними способами врегулювання дидактичних конфліктів у межах функціонування науково-освітнього процесу та певну здатність до дидактичного проектування, дотримання оптимальних засобів і прийомів дидактичного менеджменту, а також досконалості у самопрезентації деяких програм власного дидактичного репертуару.

Аксіологічний компонент дидактичної культури аспірантів з чотирьох експериментальних груп також виявився більш відчутно, а саме в межах коефіцієнтів: 0,32-0,51. Аспіранти загалом були зацікавлені проблемою дидактичних цінностей, але повільно виявляючи готовність до їх опанування як керівництва до власної дидактичної дії. Виявляючи прагнення до професійного й морально-етичного самовдосконалення своєї особистості в якості суб'єктів дидактичної діяльності, вже більшість аспірантів були зорієнтовані на прогресивні концептуальні підходи і принципи дидактичного пізнання, спрямовані на гуманістичні цінності та ідеали в організації процесу навчання студентів. Вони глибоко вникали в кожне з деонтологічних правил та зміст етичних норм поведінки у сфері дидактичного спілкування й комунікації, намагаючись свідомо дотримуватися останніх.

На рівні суб'єктного компонента дидактичної культури аспіранти з чотирьох експериментальних груп за кількісними показниками коефіцієнтів його сформованості (від 0,34 до 0,57) також досягли певного успіху. При аналізі дидактичних проблем вони вже намагалися виявляти критичне ставлення до себе як суб'єктів дидактичного пізнання, спілкування й діяльності. Був зафіксований їхній особистий інтерес до впровадження дидактичних інновацій та набуття власного досвіду впровадження інноваційного підходу до вирішення проблем дидактичного менеджменту.

Загалом, за величинами індексів, дидактична культура аспірантів експериментальних груп (0,435) виявилася значно вищою, ніж в контрольній групі (0,25). Різниця на проміжному зрізі була статистично значущою, оскільки складала величину 0,19. Це, на нашу думку, засвідчувало про певні позитивні зміни, що були здобуті внаслідок створення запропонованих дидактичних умов під час навчання аспірантів, цілеспрямованих на формування в них дидактичної культури. Крім того, було помічено, що певні варіанти поєднання двох дидактичних умов зумовлюють динаміку формування відповідних компонентів дидактичної культури аспірантів першої, другої та третьої експериментальних груп.

Слід зазначити, що за емпіричними даними, здобутими на межі третього - підсумкового діагностичного зрізу, який проводився наприкінці другого семестру навчання аспірантів, було виявлено подібну тенденцію, але при більш

інтенсивній динаміці позитивних змін. Так, міру сформованості предметного компонента дидактичної культури було зафіксовано в чотирьох експериментальних групах, відповідно, величинами коефіцієнтів 0,67, 0,64, 0,62 і 0,87, які значно зросли порівняно з початковим і проміжним зрізом, а також порівняно з коефіцієнтом 0,45, зафіксованим у контрольній групі аспірантів. За провідними показниками предметного компоненту дидактичні знання аспірантів експериментальних груп виявилися переважно повними, системними і гнучкими. Аспіранти з експериментальних груп, особливо четвертої групи, у переважній більшості випадків спостереження стосовно проектування, організації й моніторингу результатів процесу навчання студентів, яскраво виявляли дидактичну ерудованість через ґрунтовне володіння теоретико-методологічними та конструктивно-технологічними дидактичними знаннями, досить глибоку поінформованість з методології і методики дидактичного дослідження у вищій школі, виявляючи себе суб'єктами дидактичного пізнання, які активно розвиваються.

Коефіцієнти сформованості технологічного компонента дидактичної культури аспірантів чотирьох експериментальних груп (відповідно, 0,8, 0,57, 0,58 і 0,83) також зросли відчутно, порівняно з аспірантами контрольної групи (0,38), а також з їхніми даними на початковому та проміжному зрізах. Аспіранти чотирьох експериментальних груп впродовж підготовки і здійснення функцій дидактичної діяльності досить яскраво виявляли здатність до дидактичного проектування, дотримуючись конструктивних засобів і прийомів дидактичного спілкування, моніторингу та менеджменту. Вони як викладачі вищої школи досить досконало здійснювали самопрезентації програм власного дидактичного репертуару, виявляючи дидактичну майстерність.

Аксіологічний компонент дидактичної культури аспірантів з чотирьох експериментальних груп на межі прикінцевого діагностичного зрізу також виявився більш інтенсивно за кількісними показниками коефіцієнтів його сформованості, відповідно, 0,62, 0,84, 0,64 і 0,91, ніж в аспірантів контрольної групи (0,52). Аспіранти експериментальних груп загалом в науково-освітньому просторі вищої школи яскраво виявляли свою дидактичну зрілість через зорієнтованість на переважно прогресивні концептуальні підходи і принципи дидактичного пізнання, спрямованість на гуманістичні цінності та ідеали в організації процесу навчання студентів, дотримання більшості з деонтологічних правил та етичних норм поведінки у сфері дидактичного спілкування й науково-педагогічної комунікації.

Стосовно суб'єктного компонента дидактичної культури, аспіранти з чотирьох експериментальних груп за кількісними показниками коефіцієнтів його сформованості, на відміну від аспірантів контрольної групи (0,34), досягли значно більшого успіху (0,61, 0,56, 0,83, 0,89). Під час здійснення функцій викладача вищої школи вони яскраво виявляли свій дидактичний потенціал через переважно критичне ставлення до себе як суб'єкта дидактичного пізнання, спілкування й діяльності, слідування настанов інноваційного підходу до вирішення власних проблем дидактичного менеджменту, вияву схильності до сприйняття та виваженого впровадження дидактичних інновацій у власному досвіді.

Висновки. Узагальнюючи емпіричні дані, ми дійшли висновку, що по закінченні експерименту, спрямованого на вияв оптимальних умов дидактич-

ної підготовки майбутніх науково-педагогічних кадрів в аспірантурі, саме аспіранти четвертої експериментальної групи (ЕГ4) виявили найбільш вагомі результати в плані набуття дидактичної культури. В аспірантів четвертої експериментальної групи зафіксовано високий (29%), достатній (38%) і середній (33%) рівні дидактичної культури, минаючи низький рівень, в той час, коли аспіранти першої, другої та третьої експериментальних груп не виявили її на високому рівні. Означений феномен виявився в цих групах на достатньому (27%, 25% і 21%), середньому (52%, 48% і 42%) та низькому (21%, 27% і 37%) рівнях. Крім того, у всіх без винятку аспірантів з чотирьох експериментальних груп компонентна структура дидактичної культури була сформована у вигляді цілісного новоутворення їхньої особистості в гармонійному поєднанні її компонентів.

На відміну від експериментальних груп, в контрольній групі аспірантів сформованість дидактичної культури виявилася лише на достатньому (3%), середньому (21%), низькому (56%) рівнях, минаючи високий рівень. При цьому був виявлений контингент аспірантів (20%), в яких становлення компонентів дидактичної культури так і залишилися в стадії формування. Це, за нашими спостереженнями було зумовлено тим, що традиційна модель організації дидактичної підготовки аспірантів досить слабо орієнтує їх саморозвиток як суб'єктів дидактичної культури.

Загалом, проведений експеримент засвідчив, що оптимальними умовами формування дидактичної культури аспірантів як майбутніх науково-педагогічних кадрів є наступні, а саме: структурування змісту дидактики вищої школи в логіці реалізації функцій викладача як суб'єкта дидактичної діяльності; забезпечення єдності евристичних методів навчання аспірантів педагогічних дисциплін з тренінгом складових їхньої дидактичної майстерності; стимулювання пізнавальних інтересів аспірантів до розробки й реалізації індивідуальних маршрутів саморозвитку свої особистості як суб'єктів дидактичної культури; створення під час асистентської практики ситуацій успіху аспірантів при впровадженні ними сучасних освітніх технологій та інновацій, публічній презентації персональних дидактичних проєктів.

Література:

1. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход: метод. пособие / Андрей Александрович Вербицкий. — М. : Высш. шк., 1991. — 207 с.
2. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям / Семен Устинович Гончаренко. — К. : АПН України, 1995. — 45 с.
3. Грабарь М. И. Применение математической статистики в педагогических исследованиях: Непараметрические методы / М. И. Грабарь, К. А. Краснянская. — М. : Педагогика, 1977. — 136 с.
4. Зязюн І.А., Крамущенко Л.В., Кривонос І.Ф. та ін. Педагогічна майстерність / Іван Андрійович Зязюн. — К.: Вища шк., 1997. — 349 с.
5. Цокур О. С. Основи наукового педагогічного дослідження / Ольга Степанівна Цокур // Педагогіка вищої школи. — Одеса : Юридична література, 1998. — Вип. 1. — 84 с.